

Rusya Ukrayna'da İlerliyor, Batı Nasıl Yanıt Verebilir?

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinin ardından iki yıldan fazla bir süre geçti. Ukrayna ordusunun direnişine rağmen, Rus güçlerinin Ukrayna'nın doğusundaki ilerleyişi sürüyor. Rusya'nın savaş alanındaki üstünlüğü ele geçirmesi karşısında endişeye kapılan Batılı ülkeler, bir süredir Ukrayna'ya yapılan yardımların mahiyetini ve derecesini tartışıyor.

Sahada bunlar yaşanırken geçtiğimiz ay Moskova'dan dikkat çeken bir açıklama geldi. Kremlin'den yapılan açıklamada Rusya ilk kez Ukrayna'da bir savaş durumunda olduğunu kabul etti. Bu durum, Rusya'nın Ukrayna'daki çatışmaya ilişkin uzun yıllardır tutarlılıkla muhafaza ettiği söyleminden önemli bir sapmayı temsil ediyor. Peki, resmî savaş ilanı neden iki yıl sonra yapıldı? Savaşı tırmanmayı mı, yoksa müzakereleri mi işaret ediyor? Batılı devletlerin seçenek yelpazesinde neler var?

Sahadaki Son Gelişmeler

Rus ordusunun Şubat ayında stratejik konumda bulunan Avdiivka şehrini ele geçirdiğini duyurmasının ardından, Rus birlikleri beklendiği üzere Mart ve Nisan aylarında Donetsk cephesinde ilerlemeler kaydetti. Washington merkezli Savaş Çalışmaları Enstitüsü (ISW) yayımladığı askerî-stratejik durum raporlarında Rus silahlı kuvvetlerinin Donetsk, Luhansk ve Zaporijya oblastlarına bağlı muhtelif şehir ve kasabalarda teyit edilmiş ilerlemeler kaydettiğini belirtti. Bununla birlikte Ukrayna ordusunun karşı saldırıları Rus ilerleyişinin çatışmanın seyrini dramatik şekilde değiştirmesinin şimdilik önüne geçti.

Rusya'nın Resmî "Savaş" İlanı

Bu süreçte yaşanan bir diğer önemli gelişme ise Ukrayna Savaşı'nın statüsüne ilişkin Kremlin'den yapılan açıklamaydı. Kremlin sözcüsü Dimitri Peskov bir Rus gazetesine verdiği mülakatta ülkesinin Ukrayna'da yürüttüğü askerî faaliyetlerin statüsünün "özel askerî operasyondan" "savaş haline" evirildiğini belirtti. İşgalin başladığı 24 Şubat 2022 tarihinden bu yana, Rus hükümeti ve Kremlin yanlısı medya kuruluşları, Ukrayna topraklarına yapılan saldırıları ifade etmek için sistematik şekilde "özel askerî operasyon" terimini kullanıyordu. Üstelik savaş sözcüğünün Ukrayna'daki çatışmaları tasvir etmek için kullanımı dahi yasaklandı. Buna bağlı olarak çok sayıda Rus vatandaşı yalnızca savaş kelimesini kullandığı için Rusya'nın itibarını zedelemek ve dezenformasyon yapmakla suçlandı.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin üzerinden iki yıl geçtikten sonra meydana gelen bu söylem değişikliği öncelikle Rus halkını daha geniş ölçekte askerî mobilizasyona psikolojik olarak hazırlama amacını taşıyor. King's College London bünyesinde doktora sonrası araştırmalarını sürdüren Dr. Marina Miron, Kremlin'den yapılan açıklamanın Rus Savunma Bakanı Sergey Şoygu'nun muharip birliklerde görevli asker sayısını arttırmak amacıyla yaklaşık 200.000 kişiyi seferber etmek istediğine dair duyumlarla örtüştüğünü belirtiyor.

Moskova'nın Ukrayna'da yaşanan çatışmaları betimlemek için "savaş" kavramını kullanması, yakın gelecekte Rus silahlı kuvvetlerinin yürüttüğü askerî faaliyetlerin kapsamının genişleyeceğinin de habercisi. Rus askerî düşüncesine göre "savaş", askerî çatışmanın en yoğun biçimini temsil ederken "özel askerî operasyon" çatışma spektrumunda düşük yoğunluklu bir

çatışmaya tekabül ediyor. Rus savaş anlayışına göre savaşlarda zafer; büyük ölçekli askerî, ekonomik ve sosyal seferberliği, derin muharebe konseptini, fiziksel kuşatmayı ve çoklu askerî harekât planlarını gerektirir. Başka bir deyişle, savaş halinde düşmanın askerî kabiliyetlerinin imhası, topraklarının işgal edilmesi ve sonuçta askerî yenilginin sağlanması birincil hedeflerdir.

Diğer taraftan, özel askerî operasyon veya benzeri düşük yoğunluklu çatışmalarda zafer, düşmanın askerî kabiliyetlerinin imhasını gerektirmez. Bu tarz bir çatışmada hedeflenen, daha az şiddet kullanarak hasım devletin siyasi karar alıcılarını teslimiyete zorlamaktır. Ukrayna topraklarına konuşlandırılan askerî personel sayısını, silahlı çatışmaların yoğunluğunu ve yaşanan çatışmaların Ukrayna halkı üzerindeki yaygın etkisini göz önüne aldığımızda Rusya'nın Ukrayna'daki faaliyetlerinin en başından itibaren tam kapsamlı bir savaşa karşılık geldiğini söylemek mümkün. Dolayısıyla Kremlin'in Ukrayna'daki savaşa dair "özel askerî operasyon" terimini kullanması, esasen algıları şekillendirmeye yönelik kasıtlı bir girişimdi ve operasyonların zaman ve kapsam açısından sınırlı olacağını düşündürtmeyi amaçlıyordu.

Gelinen noktada Rus ordusunun cephede ağır bir hezimete uğrayacağı, savaşın uzaması nedeniyle Rus ekonomisinin mahvolacağı ve Rusya'nın uluslararası sistemden tecrit edileceği yönündeki beklentiler gerçekleşmedi. Moskova, her ne kadar savaşın başında öne sürüldüğü gibi Kiev'i kısa sürede ele geçirme hedefinden uzak olsa da birliklerini Donetsk, Luhansk, Zaporijya ve Herson hattında konuşlandırarak tutunmayı başardı. Üstelik son aylarda sınırlı da olsa ilerlemeler kaydetmeye başladı.

Batı ne yapacak?

Rusya'nın Ukrayna'daki ilerleyişi ivme kazanırken Batı'da Ukrayna'nın savaşı kaybedebileceğine dair kaygılar artıyor. ABD ve Avrupalı devletler savaşın ilk günlerinden bu yana Ukrayna'ya askerî, mali ve diplomatik destek sağlayarak Rusya'yı cephede mağlup etmeye çalıştı. Ancak bu tedbirler Moskova'yı Ukrayna'daki işgaline son vermeye zorlamaya yetmedi. Askerî analistler Ukrayna'nın Batılı müttefiklerinden daha fazla destek almadığı takdirde uzun vadede yenilginin kaçınılmaz olduğu görüşünde birleşiyor. Batı'dan gelen mesajlar ise Ukrayna'ya desteğin devam edeceğine işaret ediyor.

Fakat Rusya'nın cephedeki ilerlemeyi sürdürmesi durumunda Batı bloku halihazırda yetersiz olduğu görülen stratejisini gözden geçirmek durumunda kalacaktır. Batı açısından birinci seçenek, Rusya'ya karşı uyguladığı yıpratma savaşını yeni bir merhaleye taşımaktır. Bu kapsamda Batılı ülkeler Ukrayna'ya verdiği desteği arttırarak Rusya'ya karşı yürüttüğü vekâlet savaşının etkisini arttırma yoluna gidebilir. Ek olarak, Batılı aktörlerin özel kuvvetlerini ve istihbarat unsurlarını Ukrayna'da konuşlandırarak örtülü operasyonlara girişmesi de gündeme gelebilir. Nitekim geçtiğimiz ay Batı basınında Macron hükümetinin Fransız özel kuvvetlerine bağlı birlikleri Ukrayna'ya konuşlandırmayı gündemine aldığına dair haberler yer aldı.

Ayrıca, Rusya Dış İstihbarat Servisi Direktörü Sergei Naryshkin, Fransa'nın 2000 askerini Ukrayna'ya göndermek üzere hazırlık yaptığını dair ellerinde istihbarat olduğunu açıkladı. Güçlendirilmiş bir "hibrit savaş" Batı'nın Rusya'yla doğrudan bir çatışmaya girmekten kaçınarak onu yıpratmasına olanak sağladığı için halihazırda masadaki en güçlü ihtimal olarak gözüküyor.

Savaşın Batılı devletler üzerinde meydana getirdiği ekonomik zorluklar dikkate alındığında Batı ittifakının ikinci seçeneği Ukrayna'yı Rusya'yla müzakerelere teşvik etmek olabilir. Fakat Rus ordusunun sahadaki ilerleyişi Moskova'nın müzakere masasına güçlü şekilde oturmasına

imkân sağlayacağı için bu seçenek Batı'nın çeşitli tavizler vermesine yol açacaktır. Rusya'nın çatışmaların kalıcı olarak sona ermesi için Ukrayna'nın NATO'ya dahil edilmemesi, idari açıdan federatif/konfederatif bir yapıya bürünmesi ve dış politikasında tarafsız devlet statüsü kazanması gibi taleplerde bulunacağı neredeyse kesin. Bu bakımdan, Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşı demokrasilerle otoriter rejimler arasındaki daha geniş mücadelenin bir cephesi olarak değerlendiren Batı ittifakının, Rusya karşısında bir yenilgi olarak algılanacak bu seçeneğe razı olması şu an için görece düşük bir ihtimaldir.

Batı'nın seçenekler yelpazesinin son sırasında ise Rusya-Ukrayna savaşına doğrudan müdahil olmak yer alıyor. Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un Ukrayna'ya asker gönderilmesi fikrinin göz ardı edilmemesi gerektiği yönündeki açıklamaları söz konusu seçeneğin Batı kamuoyunda yoğun şekilde tartışılmasına yol açtı. Fakat gerek Avrupalı yetkililerin gerekse de NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in Macron'un açıklamalarına yönelik tepkileri göz önünde bulundurulduğunda Ukrayna'ya asker gönderme fikrinin yakın zamanda hayata geçmesi pek de olası görünmüyor.

Özetle, savaşın ilk aylarındaki başarısızlığının ardından siyasi ve askerî hedeflerini revize etmek zorunda kalan Rusya'nın pozisyonunu güçlendirdiği ve ilerlemeler kaydettiği bir dönemdeyiz. Fakat Ukrayna ve Batılı devletler Rusya karşısında bir yenilgi düşüncesine henüz hazır değil. Bu durum savaşın bir süre daha devam edeceğine işaret ediyor.

Tarık Solmaz, "Rusya Ukrayna'da İlerliyor, Batı Nasıl Yanıt Verebilir?"
<https://www.fikirtepediya.com/dis-politika/rusya-ukraynada-ilerliyor-bati-nasil-yanit-verebilir/> (Yayın Tarihi: 3 Mayıs 2024).